lor de viață din trecut ale monumentelor, în scopul creării unei atmosfere corespunzătoare, deoarece ele trebuie apreciate și puse în valoare sub toate aspectele: istoric, estetic, social, urbanistic și economic. În felul acesta monumentul se va încorpora în așezarea contemporană nu numai ca element cultural, ci va deveni un participant activ la mediul vital de astăzi și de mîine. Moștenirea arhitecturală nu trebuie privită numai ca un document cultural și estetic ci ca un element constructiv și o componentă reală a mediului vital contemporan, căruia îi conferă trăsăturile individuale atît de necesare.

De aceea, mulți participanți — prof. arh. Luben Tonev, arh. Stephan Mateev (R.P. Bulgaria), arh. Dietar Nievergelt (Elveția), ing. Heinz Wolff (R.F. Germania) — au subliniat că politica culturală urbanistică trebuie să aibă în vedere amenajarea orașelor și localităților în scopul creării de ansambluri teritoriale armonioase, pentru realizarea unui ambient vital la scară regională și națională.

Soluționarea problemelor patrimoniului cultural arhitectural din acest punct de vedere presupune înainte de toate o politică guvernamentală și locală bine dirijată, ajutată prin participarea marelui public și a tineretului.

Tangențial s-a discutat și despre modalitatea conservării monumentelor de arhitectură prin strămutarea și concentrarea lor în muzee în aer liber. Prof. arh. Dobroslav Pavlović (R.S.F. Iugoslavia) a pus problema necesității admiterii acestei modalități de conservare a monumentelor tradiționale în scopul salvării lor, cu toate riscurile pe care le comportă asemenea lucrări pentru păstrarea integrității construcțiilor și modificarea ambientului. În legătură cu această problemă rezoluția colocviului recomandă în mod expres realizarea de muzee în aer liber, în cazurile în care nu există posibilități de conservare „in situ" sau atunci cînd, din cauza așezării, monumentele nu pot fi integrate cerințelor societății contemporane.

Rezoluția elaborată la încheierea lucrărilor colocviului ICOMOS de la Plovdiv constată realizările deosebite din ultimii ani în domeniul conservării patrimoniului arhitectural, subliniind necesitatea continuării lucrărilor în ritm alert, inventarierea monumentelor, stabilirea zonelor ocrotite și valorificarea lor sub toate aspectele.

Participarea largă, referatele interesante, schimbul de păreri precum și excepționala organizare datorată gazdelor ne îndreptățesc să considerăm colocviul ICOMOS cu tema: „Architecture vernaculaire et son adaptation aux besoins de la vie moderne", desfășurat în cadrul „Anului internațional al patrimoniului arhitectural", ca o manifestare de prestigiu, cu rezultate deosebite în cunoașterea reciprocă a problemelor ce se pun și a realizărilor pe plan mondial.

GEORGETA STOICA

CONSILIUL INTERNAȚIONAL AL MONUMENTELOR ȘI SITURILOR ICOMOS

Recomandări

Participanții la Colocviul internațional ICOMOS asupra „Arhitecturii tradiționale și adaptării sale la nevoile vieții moderne", provenind din 17 țări și reuniți la Plovdiv, exprimă mulțumirile și via lor recunoștință autorităților din Bulgaria, Comitetului pentru Artă și Cultură, Comitetului Național Bulgar ICOMOS, Institutului Național pentru Monumente de Cultură ca și Uniunii arhitecților bulgari, pentru excelenta organizare a colocviului și primirea călduroasă care le-a fost rezervată.

Reamintind lucrările și rezoluțiile simpozionului ICOMOS de la Strbske-Pleso-Brno (Cehoslavacia) din 1971, „Protecția arhitecturii populare" și colocviul de la Thessalonic (Grecia), din 1973, privind „Conservarea și reanimarea arhitecturii populare și a siturilor rurale", participanții constată cu satisfacție progresul creșterii conștiinței și a interesului asupra arhitecturii tradiționale. Ei iau act de faptul că recomandările de la Strbske-Pleso-Brno făcute de Comitetul executiv ICOMOS, de a sesiza UNESCO asupra problemelor din competența sa privind arhitectura tradițională par a se fi materializat în rezultate concrete. Ei subliniază din nou importanța primordială a programelor de educație școlară și extrașcolară pentru sensibilizarea populației cu privire la patrimoniul său arhitectural.

Participanții la colocviu, considerînd:

— că arhitectura tradițională rurală și urbană face parte, integrantă din patrimoniul umanității, și că generația actuală nu este decît depozitara acestui patrimoniu pe care trebuie să-l transmită generațiilor viitoare,

considerînd:

— că definiția de „arhitectură tradițională" nu este încă suficient precizată și că este foarte important să se aprofundeze de acum înainte această noțiune și să se studieze tipologia și morfologia,

considerînd:

— că în perspectivele economice ale unui nou mod de creștere a atenției pentru evitarea distrugerii și păstrarea bunurilor existente, arhitectura tradițională constituie o rezervă importantă a habitatului care nu trebuie pierdută și a cărei utilizare judicioasă presupune uneori o restructurare a teritoriului și o politică de descentralizare asemănătoare cu dezvoltarea rurală,

considerînd:

— că politica de salvare a arhitecturii tradiționale dispune de un evantai de mijloace mergînd de la pura conservare muzeologică a edificiului sau de la adaptarea sa la nevoile vieții contemporane, pînă la revitalizarea sa pentru a-i reda funcțiile inițiale menținînd integral caracterul său,

considerînd în sfîrșit:

— că arhitectura tradițională poate oferi un cadru de viață mai diferențiat, mai apropiat nevoilor permanente ale oamenilor pentru un habitat concentrat din ce în ce mai căutat, cu precădere de tînăra generație, participanții se adresează guvernelor statelor și autorităților responsabile la toate nivelele:

1. *Recomandă* ca în cel mai scurt timp să se întăptuiască *inventarierea patrimoniului arhitectural* care trebuie privit în toată amploarea sa.

2. *Recomandă* utilizarea sistematică a acestui inventar pentru elaborarea unei politici globale de conservare, comportînd o *analiză sistematică* a elementelor inventariate și a dispozițiilor juridice, financiare și tehnice proprii să asigure salvarea monumentelor.

3. *Recomandă* să se vegheze și să se urmărească coordonarea dintre serviciile de conservare a patrimoniului arhitectural și a celor de *amenajare a teritoriului și de urbanism,* coordonare indispensabilă pentru o politică de salvare și revitalizare a arhitecturii tradiționale.

4. Recunoscînd efectul pozitiv pentru reanimarea orașelor, produs de introducerea în circuit public și cultural a anumitor construcții reprezentative din ansamblurile *arhitecturii tradiționale urbane,*

Recomandă intensificarea participării populației la renovarea cartierelor sale și o grijă sporită pentru crearea posibilității de menținere a acesteia pe loc și după efectuarea restaurării și conservării:

5. Observînd că un *ansamblu de arhitectură tradițional-rurală* poate fi conservat în toată autenticitatea sa și prin menținerea populației rurale, chiar dacă o parte din ocupațiile agrare s-au modificat în favoarea creșterii ponderii tehnicii,

Recomandă să se țină seama de acest fapt în cadrul politicii generale de salvare și revitalizare.

6. *Recomandă* ca în cazul în care satul vechi a fost abandonat total sau parțial, să se stabilească un echilibru între habitatul permanent, rezidența secundară, afectarea turistică și vocația culturală publică pe alte cerințe, a funcției muzeografice.

7. *Observînd* că *muzeele în aer liber* întrunesc tipuri variate de arhitectură tradițională, răspunzînd unei necesități documentare și pedagogice;

Recomandă să se recurgă la acest mijloc numai în condiții determinante și în cazuri excepționale.

8. *Recomandă* ca în toate situațiile citate restaurarea să păstreze un caracter riguros științific avînd la bază o documentație metodică și ca toate adaptările să se inspire din aceleași principii.

9. Observînd că, dacă în numeroase cazuri, conservarea unui ansamblu tradițional trebuie să implice toate construcțiile noi susceptibile să tulbure armonia sa, în anumite circumstanțe, trebuie să admitem în mod inevitabil înserarea noilor construcții,

Recomandă ca acestea să respecte ambientul natural, scara și caracterul construcțiilor existente.

10. Observînd că realizarea acestei politici generale este rezultatul declinului activităților artizanale ca o consecință a revoluției industriale,

Recomandă, să se ia măsuri pentru reînvierea și crearea unor condiții favorabile dezvoltării activității artizanale.

În sfîrșit, participanții reamintesc intenția Comitetului Executiv al ICOMOS, dorința formulată la simpozionul de la Strbske-Pleso-Brno, în 1971, de a constitui un comitet internațional care să se ocupe cu studiul morfologic și tipologic al conservării, adaptării și reanimării arhitecturii tradiționale, dîndu-i un caracter interdisciplinar și mijloace de funcționare corespunzătoare.

„MONUMENTELE ISTORICE ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR AL ORAȘULUI PRAGA" -PRAGA, OCTOMBRIE 1975

În zilele de 21—24 octombrie 1975 în R.S. Cehoslovacă s-au desfășurat lucrările simpozionului internațional, cu tema „Monumentele istorice și mediul înconjurător al orașului Praga", la care au participat ca invitați din partea Direcției patrimoniului cultural național din R.S. România, arhitectul Cristian Moisescu, director adjunct și arhitect Marinel Daia. Simpozionul a fost organizat de către „Centrul pentru protecția monumentelor istorice și prezervarea naturii orașului Praga" din R.S. Cehoslovacă.

Simpozionul a urmărit să prezinte preocupările specialiștilor cehoslovaci pentru conservarea și restaurarea monumentelor istorice din Praga, protejarea ansamblurilor de monumente istorice și ale naturii, utilizarea edificiilor istorice restaurate ca și ansamblurile istorice integrate în viața modernă a capitalei cehoslovace, în lumina realizărilor din ultimii 30 de ani, simpozionul, avînd astfel și un caracter aniversar.

https://biblioteca-digitala.ro

Tematica dezvoltată în cadrul simpozionului a atins toate problemele legate de păstrarea, conservarea și restaurarea valorilor istorice, artistice și culturale ale centrelor istorice și rezervațiilor naturale ale orașelor, folosind toate mijloacele posibile și anume:

— valorile de arhitectură, arheologie, plastică sculpturală, obiective cu valoare istorică, opere de artă decorativă, puncte izolate — de atracție — pe artere principale care pot fi păstrate și restaurate, protecția mediului înconjurător (atît pentru a da monumentelor ambianța respectivă, cît și contra poluării mediului ambiant), puncte de atracție, expoziții, muzee, construcții noi reprezentative etc.

Urmărind în egală măsură și realizarea unui schimb de experiență între specialiștii din domeniul respectiv, aparținînd instituțiilor similare din celelalte capitale ale țărilor socialiste, organizatorii simpozionului au solicitat susținerea de referate, în care să fie înfățișate realizările din fiecare capitală în acest domeniu, de către reprezentanții țărilor participante.

Referatul prezentat de arhitectul Cristian Moisescu, intitulat „Considerații asupra lucrărilor de restaurare și punere în valoare a centrului istoric al orașului București", susținut cu diapozitive color și prin expunerea principiilor și metodologiei care au stat la baza realizării lucrărilor din capitala țării noastre, avînd ca scop nu numai recuperarea unor importante monumente — Palatul voievodal, Hanul lui Manuc și hanul Gabroveni — ci și a altor construcții valoroase din zonă, a fost apreciat și reținut pentru publicare.

La lucrările simpozionului a participat din partea ICOMOS-ului, prof. ing. Miklos Horler, membru al Comitetului Național ICOMOS din R. P. Ungaria.

Organizarea cu multă grijă și în cele mai bune condiții a simpozionului, cum și calitatea majorității referatelor, au contribuit la o deosebită reușită a sa.

Arh. CRISTIAN MOISESCU și
arh. MARINEL DAIA

SESIUNE DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE A D.P.C.N.

Înscriindu-se în tradiția deja constituită a informărilor lunare asupra rezultatelor cercetării științifice din D.P.C.N. sesiunea lunară de comunicări din luna decembrie desfășurată în sala de conferințe a Muzeului de istorie a Municipiului București a avut un caracter aparte. Astfel, într-o primă parte a sesiunii, trei comunicări au avut ca temă aspecte ale arhitecturii vechi din Pitești, ansamblu urban care nu s-a bucurat, pînă în prezent, de atenția cuvenită valorilor pe care încă le păstrează.

În comunicarea „Monumente de arhitectură medievală din Pitești", arhitecții Maria Mulțescu și Alexandru Mulțescu au prezentat concluziile studiului lor asupra unui grup de case de zid, datările cel mai tîrziu în veacul al XVIII-lea, evidențiind o serie de asemănări în ceea ce privește repartiția încăperilor și sistemul de boltire al pivnițelor. Un accent deosebit a primit analiza casei din strada 1 Mai nr. 4 (dărîmată în 1975), a cărei asemănare cu casa lui Mareș Băjescu de la Băjești permite datarea ei în cea de-a doua jumătate a secolului XVII. Cercetările asupra arhitecturii vechi din Pitești au condus și la ipoteza posibilei existențe în acest oraș a curții domnești a lui Constantin Șerban.

Ocupîndu-se de „Aspecte ale arhitecturii dispărute din Pitești", arh. Constantin Joja a făcut o trecere în revistă a unor clădiri cu etaj vitrat continuu (așa numitul geamlic), avansînd în final ideea transpunerii în mediul urban a unor forme de arhitectură țărănească, fără vreo influență din partea arhitecturii tîrgurilor din spațiul balcanic.

În încheierea primei părți a sesiunii, arh. Eugenia Greceanu a sintetizat rezultatele unei cercetări mai ample, în comunicarea cu titlul „Arhitectura din Pitești (după 1800)". Studiul se referă la arhitectura civilă de după 1800 și demonstrează existența unui valoros ansamblu de case și edificii publice, semnificativ pentru reflectarea condițiilor economice și sociale din epoca respectivă, precum și evoluția curentelor arhitecturale grefate pe un puternic fond de arhitectură tradițională.

A doua parte a sesiunii a cuprins comunicări consacrate analizei unor monumente de arhitectură și pictură murală din Moldova. În comunicarea „Ratoșe din Moldova la sfîrșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX", istoricul de artă Mihai Ispir înfățișează rezultatele cercetărilor sale asupra hanurilor la drumul mare din această parte a țării, care îndeplineau la un moment dat ampla funcție de loc de popas și stații de poștă. Foarte interesantă apare încercarea de argumentare a înrudirii, din punct de vedere constructiv, a hanurilor de la Drăgușeni, Tupilați, Ruginoasa, Gura Orbicului etc., cu hambarele de pe lîngă unele reședințe nobiliare din Transilvania secolului XVIII (Bonțida, Răscruci, Sîn Paul, Cisteiu de Mureș).

Îndreptîndu-și atenția asupra „Reprezentărilor Imnului Acatist în pictura murală din Moldova în secolele XVI—XVII. 1. Imnul Acatist de la Părhăuți", Bogdana Irimia deschide o serie de comunicări urmărind stabilirea unei evoluții și a unor criterii de comparație între diversele interpretări ale acestui important ciclu iconografic.

În încheiere, pictorul restaurator Dan Mohanu a prezentat o serie de interesante considerații privind „Tehnica picturii de la Arbore".

Comunicările prezentate în cadrul sesiunii de comunicări științifice pe luna decembrie au avut meritul de a atrage din nou atenția asupra necesității urgentării acțiunii de luare în evidență și protejare a unor monumente și ansambluri arhitecturale aparținînd patrimoniului cultural național. Ele marchează încheierea calendaristică a unui an de rodnică activitate științifică a cercetătorilor din D.P.C.N.

PETRE GHELERTER

MISIUNE UNESCO ÎN ROMANIA

Vizita Misiunii UNESCO în România, desfășurată între 3 și 16 noiembrie 1975, a avut drept scop mai buna cunoaștere a problemelor ridicate de conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului nostru cultural.

Membrii Misiunii UNESCO, prof. Guglielmo de Angelis d'Ossat, președintele Comitetului național italian ICOMOS, director al Școlii de perfecționare în studierea și restaurarea monumentelor, membru în Direcția științifică a Centrului Internațional pentru Conservare, profesor la Academia de Arhitectură din Roma; arh. Ernest Martin, președintele Comitetului Internațional pentru conservarea monumentelor din lemn al ICOMOS, președintele Comitetului național elvețian al ICOMOS, președintele Comisiei Monumentelor Istorice din Elveția; Norman Brommelle, secretar general al Centrului Internațional de Conservare, șeful Departamentului de conservare de la Muzeul Victoria and Albert din Londra, au fost însoțiți pe tot parcursul vizitei la muzeele și monumentele din țară de specialiștii Direcției Patrimoniului Cultural Național.

Un preambul cu valoare de familiarizare cu problemele patrimoniului cultural din România l-a constituit discuția de la Comisia Națională a R.S. România pentru UNESCO privind activitatea acestui organism și cea de la DPCN cu membrii ai Comisiei Naționale a Patrimoniului Cultural, ca și vizitarea expoziției „Monumente istorice din România. Conservare și restaurare", deschisă cu prilejul Anului European al Patrimoniului Arhitectural.

Cea mai mare parte din activitatea Misiunii a fost consacrată contactului direct cu monumentele și cu patrimoniul mobil aferent lor. O atmosferă de lucru a fost instaurată încă de la început, vizitele la diferitele obiective constituind dialoguri fructuoase între membrii Misiunii și arhitecți, pictorii restauratori, conservatorii și istoricii de artă din DPCN. Prezența șefilor de proiect și a restauratorilor de pictură, analizarea documentației grafice și fotografice din diferitele faze ale procesului de restaurare (arhitectură, pictură) au contribuit la crearea unei imaginii reale asupra preocupărilor noastre și a problemelor legate de activitatea zilnică de conservare și restaurare. Itinerarul a cuprins obiective de cea mai mare însemnătate atît pentru cunoașterea istoriei cultural-artistice a țării noastre, cît și pentru problemele ce le avem de rezolvat pentru conservarea, restaurarea și punerea ei în valoare.

De un interes deosebit s-au bucurat soluțiile moderne adoptate în restaurarea monumentelor (ansamblurile mănăstirilor Bistrița-Neamț, Dragomirna, Sucevița, catedrala romano-catolică din Alba Iulia, biserica evanghelică din Sebeș, ansamblul mănăstirii Hurez), restaurarea picturilor murale și documentația științifică de înalt nivel întocmită pe parcursul lucrului (șantierul-pilot Humor, Moldovița), problemele conservării pietrei (șantierul arheologic Sarmizegetusa Ulpia Traiana, Cetatea de la Adamclisi, Cetatea Histria), și lemnului (biserici de lemn din jud. Maramureș, muzeele etnografice în aer liber din Sighetul Marmației și Cluj-Napoca), conservarea diferitelor categorii de obiecte de muzeu (Laboratorul zonal de conservare și restaurare din Cluj-Napoca și București, muzeul mănăstirii Hurez, muzeul mănăstirii Cozia), ca și utilizarea fotografiei aeriene în cercetarea anumitor categorii de monumente, România fiind singura țară din estul Europei care răspunde indicațiilor UNESCO și ICOMOS în această direcție.

Bucurîndu-se pretutindeni de atenția și de sprijinul organelor locale, vizita Misiunii UNESCO în România, cu programul său bogat, reprezintă nu numai ocazia trecerii în revistă a unor realizări, ci și un prilej de a repune în atenția forurilor internaționale UNESCO și ICOMOS obiectivele și problemele ridicate de salvgardarea patrimoniului cultural al României.

TEREZA SINIGALIA

https://biblioteca-digitala.ro